

Добрица Ерић

СЛАВНА ЗЕМЉА

Сунце теби, сунце мени.
Тица бар за све нас има.
Земљо славна по црквеним
празницима — ратовима!

Један изгрев, три смираја.
Такве баште нигде нема.
Жута квочка грли јаја
у гнезду од бившег шлема.

Лете свете поскурице
и јабуке памуклије
и војничке чутурице
претворене у буклије.

Сват на ату, плуг у блату.
Стрчи бела кост из бразде.
И режи пас што о врату
носи орден бившег газде.

Кључа вода лековита
процеђена девет пута
кроз три сита виловита
и будући жар барута.

Громки псовач, тихи ковач
с босоком за уветом
прели вином славски колач
испресецај бајонетом.

Једна рука кади олтар
над којим се свеци гуре.
Друга рука пали котар
упаљачем од чауре.

Цамбас који држи муњу
на раскршћу усред села
скрива зеца у свом гуњу
начињеном од шињела.

*Жетелачка песма нови
поље где се лето ваља:
Пламте косе и српови
исковани од сабаља.*

*Иза свињца где у страху
шапћу шљиве разгранате
пијан свекар дрнда снагу
у рупчаги од гранате.*

*Сунце теби, сунце мени.
Тица бар за све нас има.
Да нам поју о црквеним
празницима — ратовима!*

КРАТКОВЕЧНИЦИ

*Свежи крв у слепи чвор
ноћ је стидак покрила.
Слете дева на извор
ко утва златокрила.*

*Сваки дан је благ дан кад витка
јасика изнесе врућу чесницу
сунца и бљесне река ко бритка
сабља што чека снажну десницу.*

*Окади се тамљаном
и причести тамљанком
ко Дамљанка Дамљаном
као Дамњан Дамљанком.*

*Калеми име где год се приме
родна слова твог родослова.
Болуј по киши и преко зиме
кад нема неких пречих послова.*

*Беси киту о кикуну
и изведи ум на друм.
Ко запреси мотику
томе ће срп бити кум.*

*Кратковечници — вечне будале
лепи и слепи као кртице:
Рушили цркве — дизали штале.
Сад: руши штале, дижи црквице*

*Жмури кућа, гледа кров.
Жалосне су жалфије.
Пуче гром и сручи сров
звезда усред авлије.*

Мирис, тескоба и деоба
будућег гроба, што нас већ гута.
Протутњаше нам годишња доба
као каруце пуне регрута.

Широк пост а кратак мост.
Што горчи дан, већ сласт
бити неком тајни гост
кад отвори душу пласт.

Свака ноћ је празник кад витка
јасика изнесе топлу честицу
месеца и бљесне река ко бритка
сабља што чека снажну десницу.

Куцни у кам, пружи прст
око ког ти светли клас
и урежи ноктом крст
у храст који зали пас.

Пеци пуслице — сеци рушнице
и пишај низ ветар што ти лаж шапуће
Још у корову иза пушнице
Србија свлачи ланене гаће!

ИЗГРЕВАЊЕ МЕСЕЦА

Изгрева месец ко точак од дреша
и котрља се позлаћеним путом.

Раде око плота
разбоји живота.

Као да никад није било леша
на овом гумњу постутом барутом.

Изгрева месец. Свлаче се тополе.
Изгревају свици у згуснутој сенци

дудових чадора
удовичких двора

(што још миришу на исцеђен мед смоле)
где нам остадоше синови првенци.

Изгрева месец, Изгрева и река.
Изгрева срце које не посуста.

Доба трећег плашћа
доба сладострашћа.

Изгревају дојке из тесних јелека
и чопори зуба из скорелих уста.

Изгрева месец, Изгревају куће.
Изгрева бачва пуна белог вина.

Пљушти месечина
као медовина.

Изгрева неко чудо немогуће
које се зове — Моја домовина!

Изгрева месец ко точак од дреша
и котрља се позлаћеним путом.

Раде око плота
разбоји живота.

Ко да више никад неће бити леша
на овом гумну постом барутом.

Изгрева месец, Изгревају лица
месечара усред овсеништа шумна.

Неба им орова
грла јаворова.

Изгревају троглаве але вршалица
што ждери крстине, ратаре и гумна.

Изгрева месец као шлем из рова.

Изгрева детиња главица из младе
мајчине утробе

тек приспеле с мобе.

Изгревају лобање изгравних гробова
да надгледну своје бивше винограде.

Изгрева месец, Изгревају куће.

Изгрева жрвањ прамсконског млина.

Посребри перчине
пасаљ месечине.

Изгрева неко чудо свемогуће
које се зове — Моја домовина!

В О Д О П А Д

Сувишно све је сем ми ту где мирно
доба хладни немир у музику мења.
Палаца водено небо непрозирно
као сплет дуга у цркви привиђења.

Ја сад не држим ластар твоје руке
већ сестру тог слапа која у њој спава.
Чуј како се и кроз бучне славолуке
сунца моја крвца с твојом напевава.

Како смо жедни дрхтави и мали
пред прслим дамаром заљубљене земље
као с неке друге звезде тек опали
у предео из сна на дан прекалемљен.

Препозна срце звездарице капи
просветлуцале кроз просторе лањске
где соко вија душу што се напи
те подивљале тишине брђанске.

Поражени смо лепотом и свесни
понора где бистре грознице кључају.
Све страсније нас мами тај чудесни
завичај дуга што свод обручају.

Јежи се ваздух и нежни врх бора
пред бљеском што печи и небеса плава.
Ето шта постаде од неког извора
који и пред жедним цврчком подрхтава.

Сагледан кроз клас пољупца у кутку
света тај течни пожар с млечним димом
личи на мој мозак снимљен у тренутку
кад стих о теби привенчава с римом.

Помаму литице што чешља витице
пене расплетене као рика крава
која нам се огледа у језгру погледа
крилата клисура дуго препричава.

Само бих овде могао да се сетим
једне птице коју по детињству ловим
па да с тобом и живот и гроб свој прелетим
планински лабуде с перјем пауновим.

Немирно све је ту где ово мирно
доба хладну светлост у топлоту мења.
Грми то водено небо непрозирно
као оргуље у цркви привиђења.

БАЛАДА ИЗ ВИНОГРАДА

Зри срце грозда и ври крв чокота.
Дан се зајапурен с брестовима рве.
Твој смех, бистрији од шумског клокота
још ми жари жедна чула и ноздрве.

Мину пир жетве, свадба муња: плусак
што опра над брежуљцима венчану хаљину.
И бивши принц сунцокрет коме јато кљуца
златне очи — безнадежно пиљи у даљину.

На гици море давно грозђе дремље.
Сишемо зрнце димке ко навору. . .
Превире вино у бачварама земље.
Пијан месец свлачи зубун на јавору.

Негде су рикали бикови од гвожђа.
Негде неко писаше крвљу по свом рупцу.
А ми смо дојили зрело пуце грозђа
ко да је спас рода у нашем пољупцу.

Ја сам луно главом о стабла од среће
а ти си притила грозду златне мрене.
Преклињали смо звезде и дрвеће
да зажмури док се свет не преокрене.

И још се око тог витког јавора
врти коло разбуктаних села и ограда
и брдо Орловац — круна Прњавора
хајдучки сто и престо петсто винограда!

✱

Зри. А ти? Где грејеш
ти сад? О, где ли је
звезда што нас је сврбела ко чмичак
у оку
док се ковитласмо око шефтелије
кроз зривавце као кроз сребрни чичак?

Ко ти место мене
у сјају свог лица
бере булке у плавим дољама пазуха?
између нас трепери
сто хиљада птица
безброј шума и море пурпурног ваздуха.
Залуд сунце љуби
плави мак твог вира
и стари дуд буљи сузно око чвора.
Залуд храшће
звечећи прапорцима жира
чека да се појавиш с најездом чопора.

Зар више никад, огрезли у драж
росе, док ноћ увлачи
главу ко корњача,
нећемо пливати кроз дубоку раж
изнад које се пресвлачи зорњача?

Дао бих и вир
и жир и баштину
и чаир обасјан песмом меденица
само да се још једном
причестим наштину
грожђем са вињаге твојих плетеница!

✱

Сићох са брега
(кржк) ко глумац с бине. . .

На Клику звижди усамљени ловац.
Црвене се шипурици, миришу купине.
Крче прикочена кола низ Орловац.

Смирај се куна у огромној сузи.
Твој кикот опет пределе очара.
Дрићу пред покољ зрели кукурузи.
Ђуте црвоточне шкољке поточара.

Седох у јаз на сломљену орову
грану и окретох к драгом стаблу лице.
Палаца змија реке у корову
где нас спадаху ране несвестице.

Фруло што место мог срца болова
још чувам златно прстење твог звука.
Ту где беше сунце и само два слова
накопила се читава азбука...

Дудоле крошње. Грче сутон. Класа
ранојесења пшеница самоће.
Над брзацима се кад-кад забеласа
оно рано воће горко од слаткоће.

Кликни још једном прозукла свирало
ако у твој гроцу још славуја има.
Ко зна колико је нас поумирало
међу тим питомим дивљим брестуљцима!

ТИХА ЧЕСМА МРАВА

Трепери благо светлуцање трава
око стабла из којег куља чесма мрава.

Пчела медом везе мир тог чедног кутка.
Дан, жир сунца брао, са мнош у хлад пао.
Још звецкамо жедни као два белутка
с којима се брзак малопре играо.

Тиха чесмо, прсни и на калем мрза
што баца лист по лист у матицу јаза.

Док уз давну арију пчела и зумбула
тужну песмарицу свог живота листам
спери грешно злато мяса с мојих фрула
да чист и горд за трен на сунцу заблистам.

Да све биљке босе клекну и оросе
бога с трубом рога што ствара откосе.

Само моје срце, цвет дугине вреже
о та најчуднија калипољска булка
нек пламти и преже ветрове што реже
завејани снегом преклањских јабука.

Тако да и виле с ђерданима стада
што у подне роне у бистри вир хлада

Бар пред љубичицом тог пламичка схвате
развигор што сеје жеђ цврчке и свице
кад плави вечерњи маслачци позлате
тамни чардак са жарком баштом несанице.

Па да ме носе у капима росе
у ђурђевданској детелини косе:

Око светог храста с трњем око врата
и са горком паучином око виолине
дном запарложених брдских коловрата
што се бучно сливају у дубодолине.

Ја да као све то и видим и чујем
и да се кроз сваку травку осмехујем.

И тек кад нас иве поспу златом реса
и прну славуји из прозуклог пања
да навучем опет грешно руво меса —
за нова венчања у цркви трешања!

Трепери блага светлост младих трава
око стабла из којег куља чесма мрава.

Пчелиња жеђ везе мир тог чедног кутка.
Дан, жарки плод брао, са мношћу у хлад пао.
Мирујемо ко два прозрачна белутка
с којима се брзак малко поиграо.